3708

Ambassadeur te Washington (Van Roijen) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 25 juni 1954

Bij mijn onderhoud met Dulles gaf ik een uiteenzetting van onze positie aanziens Nederlands-Indonesische onderhandelingen, waarbij ik speciaal wees op het gevaar dat de Indonesiërs slechts in onderhandelingen zouden hebben toegestemd om tegenover de buitenwereld van hun bereidheid tot overleg blijkt te geven, doch indien zij hun eisen niet ingewilligd kregen de Unie eenzijdig op te zeggen. Ik haalde ter adstructie daarvan aan de uitlating van Ali Sastroamidjojo dat Indonesië in ieder geval dit jaar nog zich zou terugtrekken uit de Unie, en Mukarto's mededeling aan mij dat volgens zijn opinie eenzijdige opzegging geen noemenswaardige reactie in Amerika zou teweegbrengen. Naar aanleiding van dit laatste zeide Dulles terstond dat hij deze indruk niet van het State Department kon hebben gekregen. Dit gaf mij aanleiding aan de Staatssecretaris te vragen, dat men zo mogelijk aan de Indonesiërs zou duidelijk maken dat eenzijdige opzegging van Amerikaanse zijde niet zou worden goedgekeurd. Dulles zeide hiertoe bereid te zijn, doch de ervaring leert, dat enige voorzichtigheid terzake geboden is.

Ik wees er verder op, dat het voor ons essentieel was dat de RTC-overeenkomsten bij opzegging zouden worden vervangen door nieuwe regelingen, die ons gelijkwaardige waarborgen boden.

Naast dit gesprek met Dulles liet ik de 'UP evaluation', bedoeld in Uw 56 door De Beus ter sprake brengen bij Deputy Assistant Secretary Far East, teneinde te doen blijken, dat wij attent blijven op alles wat Amerikaanse functionarissen zouden kunnen zeggen, waaruit Indonesiërs steun voor hun standpunt zouden kunnen putten.

Drumright was onbekend met het UP-bericht en had daarover ook geen rapporten uit Djakarta ontvangen. Hij noemde het ondenkbaar, dat iemand van het State Department in de geest van bepaalde der daarin vermelde zinnen zou hebben gesproken en indien zulks mocht zijn geschied, zou deze zeker het officiële Amerikaanse standpunt onjuist hebben weergegeven. Indonesische desk-officer, die bij gesprek aanwezig was verklaarde desgevraagd verschillende telefonische aanvragen om inlichtingen te hebben ontvangen, doch deze steeds te hebben verwezen naar de beide partijen bij de besprekingen.

Drumright verzekerde nogmaals dat Amerika de Nederlands-Indonesische onderhandelingen beschouwde als een zuiver Nederlands-Indonesische aangelegenheid en slechts in zoverre daarmee te maken had dat Amerika had meegewerkt aan totstandkoming der RTC-overeenkomst.

Hij toonde echter veel belangstelling voor onze verwachtingen aanziens de onderhandelingen en in ruimere zin voor de gehele gang van zaken in Indonesië, waardoor zich gesprek ontspon, hetwelk gelegenheid gaf onzerzijds ook tegenover hem speciaal te wijzen op de gevaren,

1. dat Indonesiërs zouden voorstellen de Unie eventueel met daarbij behorende overeenkomsten op te zeggen zonder dat van te voren zou zijn overeengekomen wat daarvoor in de plaats zou treden.
2. dat indien zij terzake niet spoedig hun zin kregen zij zouden overgaan tot eenzijdige opzegging.

Voorts werd nogmaals ons standpunt inzake Nieuw-Guinea uiteengezet, waarbij wederom er op werd gewezen dat het door ons als een aanmoediging aan Indonesiërs werd beschouwd indien Amerikaanse autoriteiten zeiden dat zij hoopten dat Nederland en Indonesië terzake tot een compromis zouden komen. Drumright antwoordde dit te beseffen doch anderzijds van Indonesië steeds het verwijt te krijgen, dat zij door zich buiten de zaak te houden in wezen Nederland steunden.

Kenmerk: Van Roijen 100.
© NA, archief Minkol., codetel. 19547
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/19157

Drumright vermelde dat Cumming een lang onderhoud had gehad met Sukarno waarvan grootste deel was gewijd aan welsprekende poging van Sukarno om Amerikaans steun aanziens Nieuw-Guinea te krijgen, waar Cumming volgens hem niet op ingegaan was.

Drumright bleek voorts op de hoogte dat ter Colomboconferentie poging van Ali Sastro om Nieuw-Guinea op het tapijt te brengen door Pakistan Premier was getorpedeerd.

Naar aanleiding van vele vragen van Drumright werd onzerzijds op persoonlijke basis visie gegeven op de gang van zaken in Indonesië en Nederlandse ongerustheid ten aanzien van bepaalde aspecten, zoals rechtsonzekerheid en invloed van communisme. Tenslotte bood het gesprek gelegenheid melding te maken van de stand van zaken met betrekking tot olieterreinen der Bataafse in Noord-Sumatra waarbij de uitlating van Wibisono genoemd op bladzijde 4 van de bijlage werd aangehaald als voorbeeld betekenis RTC-overeenkomst en wenselijkheid dat deze niet zou worden geschrapt zonder equivalente vervanging.

Aan bovenstaande moge ik tenslotte als persoonlijk commentaar toevoegen, dat naar mijn mening de UP-evaluation van stemming alhier niet geheel juist is voor zover deze indruk wekt dat Washington opheffing van de Unie zou aanmoedigen. Mochten soms individuele functionarissen persoonlijk neiging in die richting hebben dan neem ik aan dat daaraan door de thans opnieuw onzerzijds uitgeoefende druk de kop is ingedrukt. Anderzijds moet ik er echter op wijzen, dat wij ons geen illusies moeten maken over de van Amerika te verwachten steun indien Indonesië inderdaad tot eenzijdige opzegging mocht overgaan.